

Р.С. Муратов,
и.ф.н., доцент,
Д.А. Ахрарова,
и.ф.н., доцент, ТДИУ

МАМЛАКАТИМИЗ БОЗОРЛАРИДА ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛИ КОМПАНИЯЛАР ФАОЛИЯТИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ

Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги (2010 йил 27 январь) маърузасида Олий Мажлиснинг қонун ижодкорлиги фаолиятида мамлакатимизда иқтисодий соҳада амалга оширилаётган таркибий ўзгаришлар, қулай инвестицион муҳитни шакллантириш, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва техник қайта жиҳозлаш, банк-молия тизимини ривожлантиришни меъёрий-ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш масалалари алоҳида ўрин эгаллаганлигини таъкидлаб ўтди.

“Ўтган йил яқунларини сарҳисоб қилар эканмиз, авваламбор шунини таъкидлашимиз керакки, глобал жаҳон иқтисодиётида ҳали-бери сақланиб қолаётган жиддий муаммоларга қарамай, 2012 йилда Ўзбекистон ўз иқтисодиётини барқарор суръатлар билан ривожлантиришни давом эттирди, аҳоли турмуш даражасини изчил юксалтиришни таъминлади, дунё бозоридаги ўз позициясини мустаҳкамлади.

Бу даврда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти 8,2 фоизга ўсди, саноат ишлаб чиқариш ҳажми 7,7 фоизга, қишлоқ хўжалиги 7 фоизга, чакана савдо айланмаси ҳажми 13,9 фоизга ошди”¹.

Ўзбекистон Республикасида очиқ иқтисодиётни ташкил этиш жаҳон хўжалигига узвий боғланишни тақозо этади. Бу йўналишнинг муҳим шартини барча корхоналарнинг ташқи бозорга бевосита чиқа олишларидадир. “...биз ўз олдимизга қўйган узок муддатли стратегик мақсадлар, яъни замонавий ривожланган демократик давлатлар қаторига кириш, иқтисодиётимизнинг барқарор ўсишини таъминлаш, ҳаёт сифатини яхшилаш ва жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш борасидаги саъй-ҳаракатларимизга бугунги кун нуктаи назаридан ҳолисона баҳо беришимиз табиийдир”².

XX асрнинг сўнгги йилларида иқтисодий ривожланишининг туб сифат ўзгаришлари халқаро муносабатларнинг ҳозирги босқичдаги хусусиятларини белгилаб берди.

Биринчидан, халқаро айирбошлашнинг таркибий тузилиши сезиларли даражада ўзгарди: мамлакатлар маҳсулотлар айирбошлашдан ташқари турли хил хизматлар, молия капитали, ишчи кучи, фан-техника ахборотлари, янги технологиялар, бошқарув усуллари ва бошқалар билан фаол савдо-сотик олиб боришга ўтдилар.

¹Каримов И.А. Бош мақсадимиз – кенг қўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш. – Т.: // “Халқ сўзи” газетаси, 2013 йил 22 январь.

²Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. – Т.: Ўзбекистон, 2010. – 53 б.

Иккинчидан, капитални четга чиқарилишининг кучайиши ва мамлакатлар ўртасида айирбошлашни кенгайиши ташқи иқтисодий фаолиятни мамлакатлараро уйғунлашувига олиб келди.

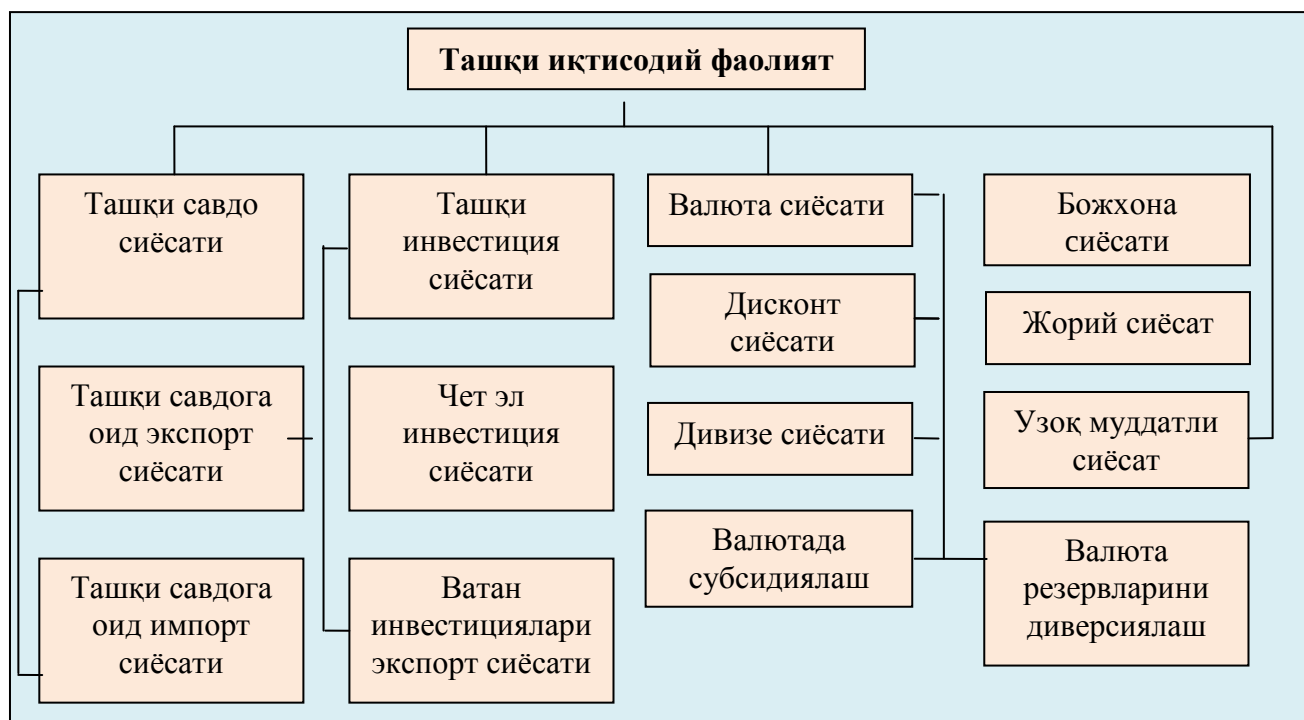
Ташқи иқтисодий сиёсат – миллий жорий ва стратегик мақсадларга мувофиқ ташқи иқтисодий фаолият соҳасида давлат идоралари томонидан амалга ошириладиган чора-тадбирлар йиғиндисидир.

Ҳозирги пайтда Ўзбекистон ташқи иқтисодий фаолиятининг асосий шакллари қуйидагилар ҳисобланади:

- товар ва хизматлар ташқи савдоси;
- инвестициялар айирбошлаш (киритиш ва чиқариш);
- ишчи кучи экспорти ва импорти;
- халқаро жорий ҳамкорлик;
- илмий-техник ва гуманитар ҳамкорлик.

Ташқи иқтисодий фаолиятнинг макон жиҳати жаҳон ва мамлакат иқтисодиётига таъсир кўрсатишнинг асосий йўналишлари бўйича давлатнинг ҳаракатларини белгилайди. Ушбу белгига биноан давлатнинг ташқи иқтисодий фаолияти таркибига ташқи савдо сиёсати, ташқи инвестиция сиёсати, валюта сиёсати, божхона сиёсати киради (1-расм).

Иқтисодий ислохотларни амалга оширишни дастлабки босқичи Ўзбекистон ташқи иқтисодий алоқалари учун очиқ иқтисодиёт пойдеворини вужудга келтириш ва унинг зарур сиёсий, ҳуқуқий ва ташкилий негизларини яратиш йиллари бўлди.

1-расм. Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолиятининг асосий шакллари¹.

¹Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги маълумотлари асосида тузилган.

Ҳозирги кунда жаҳон тараққиётининг ўзига хос хусусиятга эга бўлган белгиси ташқи иқтисодий алоқаларнинг, аввало, ташқи савдонинг тез ўсишида намоён бўлади. Ташқи савдо халқаро ҳамкорликнинг ишлаб чиқариш, илмий-техникавий ва бошқа шакллари (кадрларни тайёрлаш, туризм ва ҳ.к.) билан бир қатордаги халқаро иқтисодий муносабатларнинг муҳим шакли ҳисобланади.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонни дунёдаги 180 тадан ортиқ давлат тан олди. Улардан деярли барчаси билан дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Ўзбекистон пойтахтида 30 дан ортиқ мамлакатларнинг, шу жумладан, буюклиги эътироф этилган АҚШ, Япония, Германия, Буюк Британия, Франция ва Хитой каби давлатларнинг элчихоналари ишлаб турибди. Ҳозир дунёнинг 20 дан ортиқ давлатида (АҚШ, Германия, Франция, Туркия, Ҳиндистон, Россия ва бошқаларда) республикамизнинг дипломатия элчихоналари иш бошлади.

“Ташқи савдо айланмасининг ижобий сальдоси 4 миллиард 500 миллион доллардан ошди. Экспорт таркибида тайёр маҳсулотлар улуши 60 фоизни ташкил этди, ҳолбуки, 2000 йилда бу кўрсаткич қарийб 46 фоизни ташкил этган эди”¹.

Савдо балансининг актив қисми 2011 йилда 2005 йилга нисбатан 3217.3 млн. АҚШ доллариға кўпайди ва 4517.3 млн. АҚШ долларини ташкил этди ҳамда сўнгги йилларда илк маротаба 2007 йил кўрсаткичига яқинлашди. Ўша даврда максимал даражада қайд қилинган – 3800 млн. АҚШ доллар (1-жадвал)

1-жадвал

Ўзбекистоннинг ташқи савдо баланси

(млн. АҚШ доллари)

	Экспорт	Импорт	Савдо баланси
1.	2.	3.	4.
1995 йил	3719.9	2892.7	827.2
2000 йил	3264.7	2947.4	317.3
2005 йил	5400	4100	1300
2006 йил	6400	4800	1600
2007 йил	9000	5200	3800
2008 йил	11500	9700	1800
2009 йил	11800	9400	2400
2010 йил	13074	8874	4200
2011 йил	15027,2	10509,9	4517.3

Манба: ЎзР Давлат статистика Қўмитаси маълумотлари.

Бугунги кунга қадар давом этаётган жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шароитида экспортнинг умумий ҳажми 14 фоиз, ташқи савдо балансининг ижобий сальдоси эса 1,1 баробар ошди ва 4 миллиард 517 миллион долларни ташкил этди. Мамлакатимизнинг олтин-валюта захираси ҳам шунга мувофиқ равишда кўпайди.

¹Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. – Т.: Ўзбекистон, 2010. – 5 б.

«2011 йилда ташқи савдо ва тўлов баланслари ҳам сезиларли даражада мустаҳкамланди.

Ўзбекистон Республикаси кўп томонлама халқаро иқтисодий ҳамкорлик ташкилотлари фаолиятида қатнашмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг иқтисодий муассасалари, Жаҳон банки, Халқаро Валюта Фонди, Халқаро молия корпорацияси, Иқтисодий тараққиётга кўмаклашувчи ташкилот, Халқаро меҳнат ташкилоти, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти каби ва бошқа обрў-эътиборли халқаро молиявий-иқтисодий ташкилотларга аъзо бўлиб кирди ҳамда уларда фаол сиёсат ўткази бошлади.

Кўпгина халқаро ташкилотлар – БМТ, ХВФ, Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Европа Иттифоқи Комиссияси ва бошқа ташкилотлар республикада ўзларининг минтақавий ваколатхоналарини очди ва ўзбекистонлик шериклар билан фаол ҳамкорлик қилмоқда.¹

Президентимиз И.А.Каримовнинг **«Ўзбекистон – бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли»** асарларида республикамиз ташқи иқтисодий сиёсати қуйидаги принципларга асосланиши белгилаб берилган:

- мафкуравий қарашлардан қатъи назар ташқи муносабатларда ошқоралик;
- тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашмаслик;
- ўзининг миллий-давлат манфаатлари устуворлигида ўзаро манфаатларни ҳар томонлама ҳисобга олиш;
- тўла ишонч, халқаро иқтисодий ва молиявий ташкилотлар доирасидаги ҳамкорликни чуқурлаштириш асосида икки томонлама ва кўп томонлама ташқи алоқалар ўрнатиш ва уларни ривожлантириш;
- умумэътироф этилган халқаро ҳуқуқ нормаларига риоя қилиш ва халқаро тартибларга изчиллик билан ўтиш»².

“Экспорт ҳажми сезиларли равишда, яъни 11,6 фоизга ўсди, экспорт қилинаётган маҳсулотлар таркиби ва сифати яхшиланиб бормоқда. Бунинг натижасида хомашё бўлмаган тайёр товарларнинг улуши 70 фоиздан зиёдни ташкил этмоқда. Ташқи савдо айланмасидаги ижобий сальдо 1 миллиард 120 миллион доллардан ошди.”³ Бунинг асосий сабаблари экспорт-импорт билан шуғулланувчи тадбиркорларни рўйхатга олиш амалиётининг соддалаштирилиши; ташқи иқтисодий алоқалар агентлигида импорт контрактларини дастлабки рўйхатга олишнинг бекор қилиниши; кўшимча қиймат солиғидан ташқари барча турдаги солиқ ва йиғимларни тўлашдан озод қилинган хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар томонидан рақобатбардош тайёр истеъмол товарларини ишлаб чиқаришни рағбатлантириш бўйича кўшимча чораларнинг қўлланилиши; Давлат божхона Қўмитаси, Марказий банк, Давлат солиқ қўмитаси ва Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги ўртасида ташқи савдо амалиётларини айирбошлашнинг ягона электрон тизимининг яратилиши; жорий халқаро амалиётлар бўйича миллий

¹Каримов И. А. Асрларга тенг йиллар. – Т., 2001, - 47-53 бетлар.

²Каримов И. А. “Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура”. –Т. 1. –Т.: “Ўзбекистон”, 1996, 211 б.

³Каримов И.А. Бош мақсадимиз – кенг кўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш. – Т.: // “Халқ сўзи” газетаси, 2013 йил 22 январь.

валютани (сўмни) эркин айирбошлаш, конвертациянинг киритилиши; юридик шахслар, шунингдек, экспорт-импорт амалиётларини амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган якка тартибдаги тадбиркорлар сифатида рўйхатга олинган жисмоний шахслар учун ёғоч ва ёғоч маҳсулотларини импорт қилишда божхона тўлови ставкаси нолга тенглаштирилиши бўлди.

“2013 йилнинг 1 январ ҳолатига кўра, Ўзбекистоннинг жами ташқи қарзлари миқдори ялпи ички маҳсулотга нисбатан 16,0 фоиздан ошмагани, бу кўрсаткич эса халқаро мезонлар бўйича “ўртачадан ҳам кам” даражада баҳолангани буни исботлаб бермоқда”¹.

Бугунги кунда хорижий инвестицияли корхоналарни жалб қилишнинг бир қанча шакллари мавжуд, яъни:

- улуши қўшилиб қатнашиши орқали қўшимча корхоналарни ташкил этиш;

- 100 % мол-мулк хорижий инвесторларга тегишли бўлган хорижий корхоналарни ташкил этиш;

- йирик хорижий компания ва фирмаларнинг шуъба корхоналари ва филиалларини ташкил этиш;

- концессия ва лизинг шартномалари тузиш;

- тендерлар эълон қилиш;

- эркин иқтисодий ҳудудлар ташкил этиш;

- молиявий активларни сотиш ва сотиб олиш.

Қўшма корхоналар ташкил этиш орқали хорижий инвестицияларни жалб қилиш кенг тарқалган шаклларида бири ҳамкорликда қўшма корхоналарни ташкил этишдир. Ўзбекистон Республикасида қўшма корхона деганда, низом капиталининг камида 30 % хорижий инвесторларга тегишли бўлган ва хорижий инвестор фақат юридик шахс бўлган, низом капиталининг энг кам миқдори 150000 АҚШ доллариға тенг бўлган эквивалент суммани ташкил этган корхоналарга айтилади².

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон ҳудудида хорижий компаниялар фаолиятининг ҳуқуқий асосларини шакллантириш жараёни асосан ниҳоясига етказилди ва амалда қўлланмоқда. Бу фаолиятни рағбатлантиришга йўналтирилган чоратадбирларнинг қуйидаги тизими ишлаб чиқилган:

- хусусийлаштириш жараёнида хорижий инвестицияларнинг қатнашиши;

- техникавий қайта қуруланиш;

- халқ истеъмоли ва экспортга мўлжалланган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни рағбатлантириш.

Халқаро молиявий ташкилотлар билан ҳамкорлик доирасида Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки ва Хитой Халқ Республикаси имтиёзли кредитлари ҳисобига амалга оширилган йирик ижтимоий муҳим лойиҳаларнинг бажарилиши яқунланди. Натижада 15 та йўловчи электровозлари харид қилинди, Қашқадарё ва Навоий вилоятларининг аҳоли яшайдиган қишлоқ

¹Каримов И.А. Бош мақсадимиз – кенг қўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш. – Т.: // “Халқ сўзи” газетаси, 2013 йил 22 январь.

²Ваҳобов А., Жумаев И., Бурхонов У. ва бошқалар. Халқаро молия муносабатлари: Дарслик. – Т: "Шарқ", 2006. 277-бет.

худудларидаги сув чиқариш ускуналарининг қуввати 12,9 минг куб, метрга оширилди, Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятларининг аҳоли яшаш жойлари сув билан таъминланди, умумий қиймати 39,5 млн.долл.га тенг замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари харид қилинди.

Қуйидаги йирик саноат объектлари ишга туширилди:

- Кореянинг “KOMSKO” ва “ДЭУ Интернешнл” компаниялари иштирокида Янгийўл қоғоз-целлюлоза фабрикаси негизда пахта целлюлозаси ишлаб чиқариш ташкиллаштирилди;

- МЧЖ “Asia Trade” қўшма корхонаси – Британиянинг «Beatrix Management Ltd» ва «Trans Trading Sytsems L.P.» компаниялари иштирокида бир маротаба ишлатладиган тиббиёт ашёларини ишлаб чиқариш заводи ташкил этилди;

- МЧЖ «Xim-Teks-Trade» компанияси билан ҳамкорликда «BULUT TEXTILE» қўшма корхонаси негизда йигирув саноати ташкиллаштирилди;

- «Indorama Indutry Pte. LTD» (Сингапур) компанияси билан ҳамкорликда Қўқон текстил фабрикаси негизда йигирув саноати ташкиллаштирилди;

- «AKAFOM» (Кипр) компаниясининг тўғридан-тўғри инвестициялари ҳисобига «OREINT TECHNOLOGY» (Нукус ш.) қўшма корхонаси негизда чарм қайта ишлаш ташкиллаштирилди;

- «SHIGUO» (Хитой) хорижий корхонаси сармояси иштирокида «Янги Вега» қўшма корхонасида пойабзал фабрикаси замонавийлаштирилди.

Таъкидлаш керакки, 2012 йилнинг биринчи ярим йиллигида Ўзбекистон Республикаси ташқи савдо айланмасининг ижобий сальдоси 1 137,0 миллион АҚШ доллариға тенг бўлди.

2-жадвал

Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил якунларига кўра импорт структураси

(млн.АҚШ долл.)

	2011й. II- ярим йиллиги	2011 йил шу даврига нисбатан (%)	Натижага нисбатан (%)	2012 йил	2011 йилга нисбатан (%)	Натижага нисбатан (%)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Истеъмол товарлари	763,4	129,6	12,9	1187,5	119,4	9,9
Кимёвий маҳсулотлар ва улардан ясалган буюмлар	806,9	120,1	13,6	1738,1	122,2	14,4
Ёқилғи ва нефть маҳсулотлари	405,1	80,1	6,9	875	90,2	7,3
Қора ва рангли металлар	455,1	115	7,7	937,9	108,7	7,8
Машина ва ускуналар	2564,7	116,1	43,3	5461,3	109,3	45,4
Хизматлар	280,4	111,3	4,7	730,3	130,1	6,1
Бошқалар	647,5	113,5	10,9	1096,4	88,9	9,1
Жами:	5923,1	114,1	100	12026,5	109	100

Манба: ЎЗР ТИАИСВ йиллик ҳисобот материаллари асосида тузилган.

Мазкур жадвал маълумотларига кўра, мамлакат импорт салоҳиятида тайёр маҳсулотларнинг улуши йилдан-йилга камайши кузатилмоқда. Агар 2011 йилда

истеъмол моллари импорт улуши салкам 13 фоизни ташкил этган бўлса 2012 йилда эса 10 фоизни ташкил этиб, 3 пунктга камайган. Шунингдек, бошқа маҳсулотлар бўйича ҳам салкам 2 пунктга камайганлиги кузатилган.

Таъкидлаш жоизки импорт ҳажмида ишлаб чиқариш учун зарур бўлган бутловчи, эҳтиёт қисмлар, ёқилғи мойлар, қора ва рангли металлар улушининг ҳиссаси нисбатан ошиб борган. Масалан, кимёвий маҳсулотлар ва улардан ясалган буюмлар таҳлил қилинаётган йилларда 1,1 фоизга, ёқилғи ва нефть маҳсулотлари мос равишда 0.1 фоизга, машина ва ускуналар 2,1 фоизга, хизматлар ҳажми эса 1,4 фоизга ўсган.

Ҳукуматимиз томонидан ташқи савдо географиясини диверсификация қилиш, янги бозорларга кириб бориш, бу бозорларда мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг рақобатдошлигини таъминлаш борасида аниқ чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. 2012 йилда Афғонистон Ислом Республикасининг Ҳайратон аҳоли пунктидан Мозори Шариф шаҳригача бўлган темир йўлнинг қурилиши, ушбу мамлакатга электр энергияси экспортининг кўпайтирилиши, Осиё минтақаси давлатларига пахта толасини сотиш ҳажмининг кўпайтирилиши буларга мисол бўлади.

Хорижий инвестициялар иштирокидаги янги корхоналар сонининг тобора ортиб бориши ва янгилари барпо этилаётгани давлатимизнинг бу соҳага бўлган катта эътибори ва уларга яратиб бераётган қулайликлари натижасидир. Шу боисдан ҳам мамлакатимизга хорижий сармояларни жалб этаётган корхоналарни иқтисодий рағбатлантириш ва улар учун зарур шароитларни яратиб бериш ўта муҳим масалалардан бири ҳисобланади.

“Ўтган йилда иқтисодиётимизга 11 миллиард 700 миллион доллар миқдорида ички ва хорижий инвестициялар жалб этилди ёки бу борадаги кўрсаткич 2011 йилга нисбатан 14 фоизга ўсди. Жами инвестицияларнинг 22 фоиздан ёки 2 миллиард 500 миллион доллардан ортиғини хорижий инвестициялар ташкил этди, уларнинг 79 фоиздан кўпроғи тўғридан-тўғри хорижий инвестициялардир.

Эътиборга сазовор томони шуки, жами инвестицияларнинг қарийб 74 фоизи ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва янгилашга қаратилган дастур ва лойиҳаларни амалга оширишга йўналтирилди.

Шу борада фақат ўтган йилнинг ўзида умумий қиймати 1 миллиард 600 миллион доллардан ортиқ бўлган капитал қўйилмалар ўзлаштирилиб, 205 та йирик инвестиция объекти қуриб битказилди”¹.

Узоқ муддатли истиқболга мўлжалланган, мамлакатимизнинг салоҳияти, қудрати ва иқтисодиётимизнинг рақобатдошлигини оширишда ҳал қилувчи аҳамият касб этадиган навбатдаги муҳим устувор йўналиш – бу асосий етакчи соҳаларни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилаш, транспорт ва инфратузилма коммуникацияларини ривожлантиришга қаратилган стратегик аҳамиятга молик лойиҳаларни амалга ошириш учун фаол инвестиция сиёсатини олиб боришдан иборат.

¹Каримов И.А. Бош мақсадимиз – кенг қўламли ислохотлар ва модернизация йўлини қатъият билан давом эттириш. – Т.: // “Халқ сўзи” газетаси, 2013 йил 22 январь.

Юқорида қайд этилганларни ҳисобга олиб қуйидаги хулоса ва таклифларни тавсия этамиз:

- халқаро молия институтлари билан ҳамкорликнинг мунтазам равишда кенгайтириб борилиши, узоқ муддатли инвестициявий қарзларнинг ва тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш;

- узлуксиз макроиқтисодий барқарорлик, иқтисодий ўсишнинг юксак суръатларини таъминлаш, тузилмавий ўзгаришларни изчил амалга ошириб бориш, шунингдек, иқтисодиётни ҳамда унинг таянч ва ижтимоий инфратузилмаларини босқичма-босқич модернизациялаштириб боришни таъминлаш;

- хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарнинг саноат ишлаб чиқаришдаги улуши 60,4 фоизни, экспортдаги улуши 18,0 фоизга эришишни таъминлаш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш;

- саноат ривожининг янги йўналишларини ўзлаштириш, ёқилғи, машинасозлик, тўқимачилик ва электротехника соҳасида, қурилиш материаллари саноати, истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ривожлантиришда асосий омилларни ҳисобга олиб иқтисодиётнинг ўсишини таъминлаш;

- маҳаллийлаштириш дастури доирасида янги турдаги қишлоқ хўжалиги техникаси, енгил саноат учун кимёвий моддалар, қурилиш материаллари ҳамда кир ювиш машиналари, микро тўлқинли печлар, идиш ювиш машиналари каби маиший техникаларнинг ишлаб чиқарилишини ўзлаштириш.

Экспортни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш учун экспортга мўлжалланган товар ва хизматларнинг субъектларига солиқ имтиёзлари берилиши керак. Жумладан, экспортни солиқлар йўли билан қўллаб-қувватлаш қуйидаги йўналишларда амалга оширилади:

1. Корхона ўз маҳсулотларини 100 % экспорт қилса, солиқ ставкаларини пасайтириш.

2. Экспорт маҳсулотлари ишлаб чиқараётган корхоналарга машина ва ускуналарнинг тезлашган тартибдаги амортизациясини белгилаш имконини бериш.

3. Хизматлар экспортидан, Умумжаҳон савдо ташкилоти қоидаларига мос равишда, бевосита олинаётган солиқларни камайтириш. Экспорт салоҳиятини ривожлантириш мураккаб жараён бўлиб, бир ёки икки йилда амалга оширилиши мумкин эмас. Уни яратиш узоққа мўлжалланган сиёсат бўлиб, бунинг натижасида жамият тараққиёти ва Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллашига эришиш мумкин.